

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษา ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Factors Affecting the Operation of School Internal Supervision in Northeast Thailand

รัชชัย จิตรนันท์

Thatchai Chittranun

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Department of Educational Administration, Faculty of Education at MahaSarakrm University

E-mail: thatchai.c@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คน และครูผู้สอน จำนวน 215 คน รวม 335 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.321 ถึง 0.895 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษา ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษา ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านโครงสร้าง ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านทรัพยากร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานการนิเทศภายใน อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร และ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากร (X3) ปัจจัยด้านกระบวนการ (X4) ปัจจัยด้านทรัพยากร (X5) และปัจจัยด้านการบริหาร (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .291 .244 .138 และ .150 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .339 .260 .162 และ .172 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .822 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 67.10 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ .2661 และค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .643 โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .643 + .291 X_3 + .244 X_4 + .138 X_5 + .150 X_1$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = .339 Z_{X3} + .260 Z_{X4} + .162 Z_{X5} + .172 Z_{X1}$$

คำสำคัญ: การนิเทศภายในสถานศึกษา, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน

Abstract

This research aimed to 1) study the levels of factors affecting the operation of school internal supervision 2) study the operation of school internal supervision 3) factors affecting the operation of school internal supervision in Northeast Thailand. There were 335 participants (120 school directors and 215 teachers) selected by multi-stage random sampling. The research tool was the five-level Likert scale questionnaire with the discrimination at .321 - .895 and the reliability at .94. The statistical methods used in analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research revealed that 1) the school directors and the teachers in Northeast Thailand had opinions toward the operation of school internal supervision at high level in overall result and particular aspects. 2) the school directors and the teachers in Northeast Thailand had opinions pertaining to the outcome of operation of school internal supervision in Northeast Thailand at high level in overall result and particular aspects. 3) administrative factor, organizational structure factor, personal factor, process factor, and resource factor had significant positive relation with school internal supervision at .1 in all variables. 4) dominant factors highly effecting the operation of school internal supervision in Northeast Thailand were personal factor (x3), process factor (x4), resource factor (x5), and administrative factor (x1). These factors had score correlation at .339, .260, .162, and .172 respectively, correlation coefficients at .822 significantly at .05, predictability at 67.10%, constant of the equation in the form of raw scores at .643. This can be shown in the following equations:

equation in the form of raw scores:

$$Y' = .643 + .291 X_3 + .244 X_4 + .138 X_5 + .150 X_1$$

equation in the form of standardized scores:

$$Z_{Y'} = .339 Z_{X_3} + .260 Z_{X_4} + .162 Z_{X_5} + .172 Z_{X_1}$$

Keywords: School Internal Supervision, Factors Affecting the Operation

บทนำ

ในท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านเชิงพลวัตของโลกทุกวันนี้และที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต มีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นพร้อมกับกำลังเปลี่ยนจากสังคมฐานความรู้ไปสู่โลกหลังสังคมฐานความรู้ (Post Knowledge – Based Society) เป็นโลกที่เปลี่ยนวิถีชีวิตมนุษย์จากการพึ่งพิง ไปสู่ความเป็นอิสระและการพึ่งพาอาศัยกัน [1],[2] โดยเฉพาะองค์การภาครัฐที่มีลักษณะสำคัญแตกต่างจากองค์กรภาคเอกชน ในเรื่องของการไม่แสวงหาผลกำไร มีระเบียบกฎเกณฑ์และธรรมเนียมปฏิบัติต่างๆ เป็นระเบียบแบบแผนที่แน่นอน คุณค่าขององค์การอยู่ที่ความสามารถที่จะสร้างประโยชน์ตอบสนองความต้องการของมนุษย์และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น โดยมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด [3] สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนาคน มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับที่แก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ที่กำหนดว่า

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 6 มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับ มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง [4] โดยสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติสภาครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา มีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนที่สำคัญ คือมาตรฐานความรู้ ซึ่งในส่วนของการบริหารวิชาการนั้นต้องมีสมรรถนะด้านการบริหารวิชาการ ได้แก่ 1) สามารถบริหารจัดการการเรียนรู้ 2) สามารถพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) สามารถนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และ 4) สามารถส่งเสริมเพื่อให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ในมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษานั้น คณะกรรมการมาตรฐานวิชาชีพกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้ 14 มาตรฐาน โดยจุดเน้น คือ มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ ผู้บริหารมีอาชีพต้องหาวิธีการพัฒนาผู้ร่วมงาน โดยใช้เทคนิคการบริหารและการนิเทศภายในให้ผู้ร่วมงานได้ลงมือปฏิบัติจริง นำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ อีกทั้งมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดให้มีระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ [5]

การนิเทศนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการนิเทศที่ครบถ้วนตามองค์ประกอบสามารถทำการนิเทศได้อย่างใกล้ชิด มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยคุณลักษณะของผู้นิเทศที่สำคัญคือ 1) ยินดีที่จะเป็นตัวแทนขององค์กรในการกระตุ้นให้ผู้ถูกนิเทศ ทำงานได้ด้วยตัวของพวกเขาเอง 2) สามารถใช้อำนาจหน้าที่ของผู้นิเทศได้อย่างเหมาะสม 3) เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้รับการนิเทศ 4) ยอมรับการเปลี่ยนแปลงบทบาท ผู้นิเทศส่วนใหญ่ก่อนมาเป็นผู้นิเทศต้องเป็นผู้ปฏิบัติงานมาก่อน ดังนั้นเมื่อเข้าสู่การเป็นผู้นิเทศต้องรับให้ได้ว่าตนเองนั้นอยู่ระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน จึงต้องทำหน้าที่ประสานงานระหว่าง 2 ฝ่ายด้วย และ 5) ทักษะจำเป็นของผู้นิเทศที่ต้องมี คือ ทักษะด้านเทคนิค มีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการบริหารจัดการ ตลอดจนทักษะด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา เป็นต้น [6] ในขณะเดียวกันปัญหาของการนิเทศภายในที่พบในสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือการนิเทศภายในสถานศึกษายังไม่เป็นระบบไม่ได้มาตรฐานและผลผลิตการศึกษา ที่ผ่านมาคือคุณภาพผู้เรียนอยู่ในขั้นที่ต้องปรับปรุง การนิเทศภายในเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารการศึกษาที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้นเพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานในขอบเขตที่ตนเองรับผิดชอบประสบความสำเร็จเป็นไปตามมาตรฐานและสอดคล้องกับระเบียบวิธีการดำเนินงานที่กำหนดไว้ การนิเทศภายในจึงเป็นยุทธวิธีที่ผู้เกี่ยวข้องควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ [7]

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการนิเทศภายในซึ่งสอดคล้องกับแนวดำเนินการบริหารการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจ จึงให้ความสำคัญสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนโดยตรง ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการนิเทศโรงเรียนจึงเป็นที่สำคัญยิ่งที่จะช่วยพัฒนาที่จะปรับปรุงการจัดเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องจากทฤษฎีบท สิริสุขชัยวุฒิ [8] โดยเลือกศึกษาปัจจัยที่สำคัญ 5 ด้าน เพราะปัจจัยลักษณะของ

องค์การครอบคลุมตัวแปรตามอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านโครงสร้าง ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศโรงเรียน

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงข้อบกพร่องในการที่จะแก้ไขปัญหาการดำเนินงานในการบริหาร และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าและพัฒนากิจการการศึกษาต่อไป

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 1.2 เพื่อศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในอันที่จะปรับปรุง แก้ไข พัฒนาประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของหลักสูตร มาตรฐานการศึกษาชาติเพิ่มสูงขึ้นอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพลังและศักยภาพในการปฏิบัติงานของวิชาชีพครู รวมทั้งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและผลสุดท้าย คือ การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ก้าวหน้าและพัฒนาแบบยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา คือ งานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยเฉพาะงานวิชาการ ถือเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ ที่จะให้สถานศึกษา ดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ [9]

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 ฉบับ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ตามแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครู จำนวน 30 คน ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า แบบสอบถามมีคุณภาพผ่านเกณฑ์รายข้อและทั้งฉบับ โดยข้อคำถามตอนที่เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายใน มีค่า

อำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.327 ถึง 0.935 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 และประเด็นข้อคำถามตอนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.321 ถึง 0.895 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร การวิจัยครั้งนี้กำหนดประชากรคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาทั้งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป) และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม) ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เคยศึกษาในศูนย์บริการการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 จังหวัด จำนวน 2,400 คน ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด หนองคาย อุดรธานี และอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ผู้บริหารและครูผู้สอน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan จำนวน 335 คน จาก 7 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เคยศึกษาในศูนย์บริการการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 จังหวัด ได้มาโดยจำแนกเป็นเพศชาย จำนวน 125 คน (33.3%) เพศหญิง จำนวน 210 คน (62.7%) เป็นผู้บริหาร จำนวน 120 คน (35.8%) และครู จำนวน 215 คน (64.2%)

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภายหลังจากที่ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ประสานงานและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากสถานศึกษาของนิสิตที่เคยศึกษาในศูนย์บริการการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 จังหวัด ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทั้ง 7 ศูนย์ โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 335 ฉบับ เพื่อกันข้อมูลสูญหายทั้งหมด เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจึงทำการเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 320 ฉบับ ตามที่ต้องการ

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ของการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นยึดเกณฑ์ การแปลความหมายค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษา ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิจัยที่สำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ปัจจัยด้านทรัพยากร ($\bar{x} = 4.19$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริหาร ($\bar{x} = 4.14$) ปัจจัยด้านบุคลากร ($\bar{x} = 4.12$) ปัจจัยด้านโครงสร้าง ($\bar{x} = 4.06$) และปัจจัยด้านกระบวนการ ($\bar{x} = 3.89$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษากการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก

ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{x}=4.12$) รองลงมาคือ ด้านการเสริมสร้างกำลังใจ ($\bar{x}=4.09$) ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจในการทำงาน ($\bar{x}=4.06$) ด้านการประเมินการนิเทศ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการลงมือปฏิบัติ ($\bar{x}=4.03$) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านโครงสร้าง ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านทรัพยากร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานการนิเทศภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปร

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากร (X3) ปัจจัยด้านกระบวนการ (X4) ปัจจัยด้านทรัพยากร (X5) และปัจจัยด้านการบริหาร (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .291 .244 .138 และ .150 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .339 .260 .162 และ .172 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .822 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 67.10 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ .2661 และค่าคงที่ของสมการในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .643 แสดงผลดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวพยากรณ์	R	R ²	F	P	R ² Change	R ² adj	SEest
X3	.770	.593	484.320**	.000	.593	.591	.29687
X1, X2	.801	.642	46.198**	.000	.050	.640	.27857
X1, X2, X3	.819	.765	28.007**	.000	.028	.667	.26788
X1, X2, X3, X4	.822	.775	5.258*	.000	.005	.671	.26618

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปรพยากรณ์	b	β	t	p-value
Constant	.643		4.888	.000
ปัจจัยด้านบุคลากร (X3)	.291	.339	5.668	.000
ปัจจัยด้านกระบวนการ (X4)	.244	.260	6.362	.000
ปัจจัยด้านทรัพยากร (X5)	.138	.162	2.457	.015
ปัจจัยด้านการบริหาร (X1)	.150	.172	2.293	.022

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = .643 + .291 X_3 + .244 X_4 + .138 X_5 + .150 X_1$$

และเขียนในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = .339 Z_{X3} + .260 Z_{X4} + .162 Z_{X5} + .172 Z_{X1}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมและรายปัจจัยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านโครงสร้างและปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยเหล่านี้มีประกอบไปด้วยการทำงานเป็นทีม การใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาแต่ละแห่งมีการตื่นตัวในเรื่องของการบริหารเพื่อเตรียมดำเนินการในการนิเทศภายในสถานศึกษา การสร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่คณะผู้บริหารและครูจนเป็นที่ยอมรับว่าความสำเร็จในการนิเทศภายในสถานศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการทำงานและต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สอดคล้องกับผลการวิจัยของณิชนัน ต่ายจันทร์ [10] ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการเสริมสร้างกำลังใจ ด้านการให้ความรู้และความเข้าใจในการทำงาน และด้านการประเมินการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการลงมือปฏิบัติ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะได้กำหนดนโยบายและจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่จะช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างมีระบบ ด้วยการจัดประชุม อบรม จัดนิทรรศการและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เอกสาร สื่อต่าง ๆ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู บุคลากรมีความตื่นตัว ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการดำเนินการนิเทศภายใน ผลการดำเนินการนิเทศภายในจึงอยู่ในระดับมาก และองค์การจะประสบความสำเร็จได้ดีก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีความสามารถที่จะกำหนดลักษณะของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้จำเพาะเจาะจงและชัดเจน จากข้อค้นพบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการที่ผู้บริหารจะดำเนินการนิเทศภายในให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนการนิเทศ การเสริมสร้างกำลังใจ การให้ความรู้และความเข้าใจในการทำงาน และการประเมินการนิเทศของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลวิจัยของวัชรกร โพธิ์พฤษ [11] ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.24$) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรชวรรณ บรรลือฤทธิ์ [12] ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านโครงสร้าง ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านทรัพยากร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .01 กล่าวได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หากสถานศึกษาใดมีปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านโครงสร้าง ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านทรัพยากรในระดับสูงแล้ว ผลการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษา จะมีระดับสูงด้วย ในทางตรงกันข้าม หากสถานศึกษาใดมีปัจจัยข้างต้นในระดับที่น้อยแล้ว ผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของ

สถานศึกษาจะมีระดับน้อยด้วย ดังนั้นปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านโครงสร้าง ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านทรัพยากรจึงเป็นปัจจัยเงื่อนไขไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาจะต้องอาศัยปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณบรรลือฤทธิ์ [12] ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวัชรกร โพธิ์ฤกษ์ [11] ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารในการประกันคุณภาพ ด้านการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ ด้านลักษณะองค์การ ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม และด้านนโยบายการบริหารบุคลากรปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลากร (X3) ปัจจัยด้านกระบวนการ (X4) ปัจจัยด้านทรัพยากร (X5) และปัจจัยด้านการบริหาร (X1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 67.10 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ .2661 โดยเขียนเป็นสมการในรูปคะแนนดิบ $Y' = .643 + .291 X_3 + .244 X_4 + .138 X_5 + .150 X_1$ สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z'_Y = .339 Z_{X_3} + .260 Z_{X_4} + .162 Z_{X_5} + .172 Z_{X_1}$ แสดงว่า ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ (ปัจจัยด้านทรัพยากร และปัจจัยด้านการบริหาร) ส่งผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษาได้ดีที่สุด ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 67.10 สอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณบรรลือฤทธิ์ [12] ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร คือ ปัจจัยด้านโครงสร้าง องค์การ ซึ่งสามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรกร โพธิ์ฤกษ์ [11] ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ลักษณะองค์การ และการติดต่อสื่อสารในการประกันคุณภาพสามารถพยากรณ์การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 ได้ร้อยละ 69.60 มีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ .273 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้ $Y' = .457 + .670 X_7 + .140 X_5 + .090 X_1$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านกระบวนการ ดังนั้นสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนปัจจัยด้านกระบวนการ เช่น สถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินและการนิเทศ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านบุคลากรและผู้เรียนเพื่อพร้อมรับการประเมิน สิ่งดังกล่าวมานี้จะช่วยให้สถานศึกษามีผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษามากเพิ่มขึ้น เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ครูผู้สอน มีความเต็มใจ

ที่จะปฏิบัติหน้าที่เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาขอความร่วมมือต่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้ร่วมงานในสถานศึกษาทุกคนต่างให้ความเคารพผู้บริหารสถานศึกษา สิ่งทีกล่าวนี้นี้จะช่วยให้การดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านบุคลากร รองลงมาคือ ปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านทรัพยากร และปัจจัยด้านการบริหาร ดังนั้นสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรสนับสนุน ส่งเสริมปัจจัยดังกล่าว เพื่อเสริมสร้างการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาให้เพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานการนิเทศของสถานศึกษา เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนว่า มีผลเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนของสถานศึกษาอย่างไรบ้าง

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษา เช่น ศึกษาปัจจัยด้านนโยบายและเป้าหมาย ปัจจัยด้านทีมงาน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านกลยุทธ์ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านการเมือง ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- [1] วันชัย มีชาติ. (2557). *การบริหารองค์การ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [2] สุวิทย์ เมจินทรีย์. (2556). *โลกเปลี่ยนไทยปรับ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กรุงเทพธุรกิจ.
- [3] ธัชชัย จิตนันท์. (2558). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติ การพิมพ์.
- [4] กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- [5] สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์กรมหาชน). (2550). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐานการพิจารณาเพื่อประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่ 2 (พ.ศ.2549-2553)*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- [6] Rue, Leslie W. & L. Byars, Loyd L. (2007). *Management: Skill and Application*. (13th ed.). Boston Mass: McGraw-Hill.
- [7] กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลระบบบริหารและจัดการศึกษา. (2557). *คู่มือการนิเทศภายใน*. มหาสารคาม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26.
- [8] ณฐมนวรรณ ศิริสุขชัยวุฒิ. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับ การรับรองมาตรฐานการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง*. กรุงเทพฯ: เคมบริดจ์ เอ็ดดูเคชั่น.
- [9] อภิชัย อินทพั. (2555). *แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียน*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/200728>
- [10] นิพนธ์ ต่ายจันทร์. (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- [11] วชิรากร โพธิ์ฤกษ์. (2554). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- [12] วรชวรรณ บันลือฤทธิ์. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.